

Veilig in het vuur – Daniël 3

Psalm 17 : 3, 4

Psalm 119 : 5, 6

Psalm 68 : 16, 17

Psalm 73 : 10, 12, 13

Psalm 102 : 1, 7, 10

‘Als het moet, kan onze God, Die wij vereren, ons verlossen uit de brandende vuuroven, en Hij zal ons, o koning, uit uw hand verlossen. En zo niet, het zij u bekend, o koning dat wij uw goden niet zullen vereren en het gouden beeld dat u hebt opgericht niet zullen aanbidden’.

Daniël 3:17-18

Gemeente,

In het dal van Dura staat een gouden beeld. Het is 30 meter hoog en staat op een voetstuk. Het glanst en schittert in de zon. Dat beeld heeft koning Nebukadnezar laten maken. De vorige keer ging het over de droom van de koning. Hij zag in zijn droom een beeld met een gouden hoofd, maar armen van zilver, benen van ijzer en voeten van ijzer en leem. Toen was er de steen die het beeld had verbrijzeld. ‘Maar er is een God in de hemel die verborgenheden openbaart’. De koning had de God van Daniël erkend als de God der goden en de Heere der koningen. Maar nu heeft grootheidswaanzin de koning vervuld. Het beeld heeft niet alleen een gouden hoofd, maar het is compleet van goud. Zo is het Babylonische rijk in de fantasie van Nebukadnezar. Een enorm beeld, een afgodsbeeld, een gouden beeld. Daarmee wordt zijn macht vergoddelijkt en zijn bewind wordt een schrikbewind. Kijk naar het beeld. Je kunt er niet te lang te naar kijken. Het goud is verblindend in de zon. Zien we dat ook niet vandaag in de wereld in dictatoriale regimes? Je ziet eerst leiders die een goede start maken. Zij geven nieuwe hoop aan hun land, aan hun volk. Zij hebben oog voor de belangen van het volk. Maar na verloop van tijd verliezen ze het besef van de realiteit. Ze veranderen wetten om zelf aan de macht te blijven. Ze creëren een angstcultuur. Of ze verrijken zichzelf, ze investeren in dwaze prestigeobjecten. We mogen dankbaar zijn dat wij in Nederland in een rechtsstaat leven. Het gaat verkeerd als machthebbers zichzelf niet meer kunnen relativieren.

We zien het gebeuren in deze geschiedenis. Het beeld wordt ingewijd. Alle bestuurders uit het Babylonische rijk worden bijeen geroepen. Hoge ambtenaren uit alle delen van het rijk. Het moet een feestelijke inwijding worden. We horen over blaasinstrumenten: een hoorn en een fluit. Er zijn ook snaarinstrumenten: citer, luit en lier. Alle bestuurders moeten buigen voor het beeld als de muziek klinkt. Zo hebben al die mensen zich verzameld voor de inwijding van het gouden beeld. Een heraut van de koning kondigt aan: ‘Op het moment dat u het geluid hoort van de hoorn, fluit, citer en allerlei muziekinstrumenten, moet u neervallen en het gouden beeld aanbidden dat koning Nebukadnezar heeft opgericht’. De bestuurders hebben geen enkele keus, want terzijde van het goud beeld brandt een vurige oven. Het is dus buigen of branden. ‘Wie niet neervalt en aanbidt, zal op hetzelfde ogenblik midden in de brandende vuuroven worden geworpen’. Een oven die je kunt vergelijken met een smeltoven of een kalkoven. Van boven werden de materialen erin geworpen. Dat gaat gebeuren met mensen die weigeren om te aanbidden. Het gouden beeld aanbidden. Zo gebeurt het in vers 7: ‘Alle volken, natiën en talen vielen neer en aanbaden’. Ze knielen voor een mens. De koning ziet

zichzelf als de wereldleider. Maar kijk, wat gebeurt er nu? Drie mannen blijven staan. Het zijn Sadrach, Mesach en Abed-Nego. Zij knielen niet. Zij buigen niet voor de macht van een mens. Het wordt opgemerkt door mensen in hun omgeving. Er komen Chaldeeuwse mannen naar voren die de Joden openlijk beschuldigen. Er zijn Joodse mannen die u over het bestuur in Babel hebt aangesteld. Deze mannen hebben op uw bevel, o koning, geen acht geslagen.

Waarom is Daniël op dit moment niet aanwezig? Wij weten het niet, blijkbaar was hij verhinderd. Je merkt dat de Babyloniërs niet kunnen uitstaan, dat deze Joden de hoogste posities in het rijk hebben gekregen. Mensen die erom bekend staan dat ze de goden van Babel niet wilden dienen. Ze grijpen dit moment aan. Deze vreemdelingen hebben in Babel macht gekregen. En bovendien: 'Uw goden vereren zij niet, en het gouden beeld dat u hebt opgericht, aanbidden zij niet'. Deze Joodse mannen houden vast aan het geloof dat zij belijden. Ze zijn standvastig en blijven standvastig. Daar staan ze rechtop tussen al die machthebbers die liggen neergeknield. Zo hebben ze het geleerd: 'Hoor Israël. De HEERE, onze God, is een enige HEERE'. De centrale belijdenis van het Oude Testament die in Deuteronomium staat. Denk aan de tien geboden, aan het verbod om gesneden beelden te maken: 'U zult zich daarvoor niet neerbuigen, en die niet dienen'. Wat een moed om zo standvastig te zijn. Hoe zouden ze daar gestaan hebben? Hoe zouden wij daar gestaan hebben? Die gedachte kan toch in je opkomen? We kunnen ons misschien niet voorstellen hoe wij in zo'n situatie zouden reageren. Ik zou niet zo standvastig zijn, denkt iemand. Je zou toch ook redenen kunnen bedenken om wel te knielen? Ze kunnen toch meer bereiken in de weg van het compromis? Maar op dit punt is geen compromis mogelijk. Het gaat om de levende God of de afgoden. Het is een confrontatie in het dal van Dura. Lees maar in vers 12: 'Uw goden vereren zij niet'. De koning zegt het zelf ook: 'dat u mijn goden niet vereert'. Het zijn de goden van koning Nebukadnezar. Meer niet? Nee, meer niet.

Tegelijk moeten we ook hier zeggen: de boze zit erachter. De duivel heeft Nebukadnezar zover gekregen. Hij heeft het idee ingefluisterd om dat beeld te maken. Niet alleen een gouden hoofd, zoals je hebt gedroomd - kom op zeg - maar een gouden beeld. Iedereen moet voor jou buigen, Nebukadnezar. Dat past bij iemand van jouw statuur. Het is een aanval op het volk van God. Eerst heeft de boze het subtiel geprobeerd, in het paleis, om hen op te laten gaan en onder in de Babylonische cultuur. Nu probeert de boze het met grof geweld. Hij weet heel goed dat straks uit dit volk de Messias zal worden geboren. Daarom is deze aanval gericht op het volk van God. De vrienden van Daniël weten dat hun leven op het spel staat. Je geloof of je leven, daar komt het op neer. Ze worden naar de koning gebracht en hij reageert woedend. Ja, de vurige oven brandt. Maar in feite brandt het vuur van de woede in zijn hart. Hoe durven deze mensen tegen hem in te gaan? De koning vraagt of de beschuldiging klopt. Hij wil ook hen een tweede kans geven. Maar ze reageren moedig en vrijmoedig. Deze vraag hoeven ze niet beantwoorden, want: 'Als het moet kan onze God, die wij vereren, ons verlossen uit de brandende vuuroven, en Hij zal ons, o koning, uit uw hand verlossen'. Wat had de profeet Jesaja gezegd? Hij leefde zo'n honderd jaar voor de ballingschap. Het is alsof het woord van Jesaja voor hen is geschreven: 'Wanneer u door het vuur zult gaan, zult u niet verbranden, geen vlam zal u aansteken. Want Ik ben de HEERE, uw God, de Heilige van Israël, uw Heiland'. Nu komt het erop aan. Gods macht is groot. Hij kan ons verlossen. Hij zal ons verlossen.

Wat een geloofsvertrouwen van deze mensen. Na alles wat ze in Babel hebben meegemaakt, toen ze in het paleis kwamen en toen aan Daniël verborgenheden werden geopenbaard. Zou

God dan ook nu niet kunnen verlossen? Verlossen, dat een is belangrijk woord in heel de Bijbel. Verlost *worden*, dat hebben wij mensen nodig. Want wij kunnen onszelf niet verlossen. Verlossing uit gevaar en dreiging. Verlossing uit de macht van de zonde. Dan heeft Nebukadnezar een vurige oven en die kan hij nog zeven keer heter opstoken. Maar God in de hemel kan ons ook daarin bewaren. De vraag is wij het aandurven om alleen te staan. Er is een Bijbelstudieboekje over het boek Daniël dat deze titel heeft: 'Durven om alleen te staan'. In het Engels: '*Dare to stand alone*'. Wij zijn nooit in zo'n situatie geweest, maar het kan wel zijn dat je toch iets dat datzelfde vuur ervaart. Het vuur van de spot. Het vuur van de afgunst. Opmerkingen die worden gemaakt in de bedrijfskantine, in de bouwkeet. Mensen halen hun schouders of reageren vijandig op de kerk en het geloof. Durven wij alleen te staan? Durf je bijvoorbeeld te vertellen dat je bepaalde vlogs niet kijkt, omdat daarin een bepaalde levenssfeer zichtbaar is zonder God? Wat wordt er in de media soms niet gezegd. Er wordt een karikatuur gemaakt van de kerk en van het geloof. Soms geven wij daar ook een bepaalde aanleiding toe. Soms is het pure spot. Het vuur van de beproeving brandt.

De vrienden voegen eraan toe in vers 18: 'En zo niet...'. Daarmee geven ze aan dat ze bereid zijn om te sterven. Ook als onze God ons niet verlost uit deze nood, dan is Hij nog onze God. Ze kunnen en willen niet buigen voor de afgoden van Babel. Ze kunnen niet buigen voor een koning die zichzelf goddelijk maakt. Kijk naar het gezicht van de koning en iedereen weet genoeg. Hij roept de sterkste mannen uit zijn leger. Sadrach, Mesach en Abed-Nego worden gebonden. De oven wordt nog heter gestookt. Zo worden ze in het vuur gegooid. De mannen die het vonnis moeten uitvoeren, bezwijken door de hitte. En dat alles vanwege de grootheidswaanzin van koning Nebukadnezar. Wat een dwaasheid. Zo gaat hij om met mensen die hem tegen durven spreken. Het gouden beeld is niets anders dan afgod. Maar God in de hemel heeft gesproken en spreekt: 'Wanneer u door het vuur zult gaan, zult u niet verbranden, geen vlam zal u aansteken'. In deze geschiedenis zien we de vuurproef. In deze geschiedenis zien wij de macht van God in de hemel. De HEERE is ook in het vuur.

'Maar toen deze drie mannen – Sadrach, Mesach en Abed-Nego – gebonden midden in de brandende vuuroven gevallen waren, sloeg koning Nebukadnezar de schrik om het hart'. Ja, de koning heeft ongetwijfeld een plaats waar hij precies kan zien hoe er met zijn tegenstanders wordt afgerekend. Dit zal zijn gezag versterken. Maar wat ziet de koning nu? Er gebeurt iets waar hij enorm van schrikt. Opeens is hij de controle kwijt. Hij dacht de regie in handen te hebben. Het gouden beeld waar iedereen voor knielt. Nu zijn er vier mannen in de vurige oven. Hij vraagt het aan zijn raadsliden. Hebben wij niet drie mannen gebonden in het vuur geworpen. Ja, inderdaad, koning. Maar er lopen vier mannen in het vuur. Ze lopen vrij rond. Ze hebben geen letsel en de aanblik van de vierde lijkt op die van een zoon van de goden. Hier wordt de koning geconfronteerd met de Koning der koningen. De macht van God in de hemel, daar had hij niet mee gerekend. Hij bewaart Zijn kinderen voor de vlammen van het vuur. Wie is die vierde man? Het is de Engel des Heeren. De oudtestamentische gestalte van God onder de mensen. God in een menselijke gedaante. Dat ziet zelfs koning Nebukadnezar. Een zoon van de goden gelijk. De Kantekeningen van de Statenvertaling: 'dat is treffelijk schoon, van uitstekende schoonheid, alsof Hij niet van menselijke, maar van goddelijke afkomst was'.

Wie kan het anders zijn dan de Zoon van God die tot Zijn kinderen komt? Een zoon van de goden, denkt Nebukadnezar. De Zoon van God, zegt het Evangelie. De vierde man in de vurige oven. Zie op de Heere Jezus Christus. Het is nog lang voor Zijn komst in de kribbe van

Bethlehem. Het Woord spreekt over Zijn komst naar de wereld. 'Een Kind is ons geboren, een Zoon is ons gegeven. Men noemt Zijn Naam: Wonderlijk, Raad, Sterke God'. Kijk naar die vierde man in de vurige oven. Ja, Hij is gekomen in de volheid van de tijd. Daar weten wij van door het Evangelie. Hij is gekomen als de steen zonder mensenhanden afgehouden. Van het gouden beeld blijft niets over dan alleen stof. Voor Hananja, Misaël en Azarja betekent het dat ze niet tevergeefs op de HEERE hebben vertrouwd. God heeft Zijn kinderen bewaard en verlost uit de vlammen van het vuur. In de Septuaginta, de Griekse vertaling van het Oude Testament, is een andere versie te vinden. Daar lezen we hoe dienaars van de koning het vuur opstookten met olie, pek en teer en takkenbossen. De vlam sloeg hoog boven de oven uit. Want de Engel des Heeren was tot de vrienden gekomen en Hij joeg de vlammen naar buiten. Maar in de oven maakte Hij, alsof er een koele dauw was. Het vuur raakte hen geheel niet aan. Zo staat het in apocriefe boeken. De essentie daarvan is hetzelfde. Kijk naar die vierde man in het vuur. Hij beschermt Zijn kinderen. Hij verlost Zijn kinderen.

Koning Nebukadnezar weet het opeens, dat hier de macht van een God zichtbaar is, die alle andere goden te boven gaat. Ineens blijken al zijn ideeën een illusie te zijn. Let op de emotie van deze man. Let op zijn lichaamstaal. Eerst was hij vervuld met grimmigheid, maar nu met schrik. Nu gaat hij bevend naar de oven toe: 'Sdrach, Mesach en Abed-Nego, dienaren van de allerhoogste God, ga naar buiten en kom hier'. Deze God is de hoogste, de Allerhoogste. Hij duldt geen andere goden naast Zich. Hij is God, ja Hij alleen. Het gouden beeld is een schijnbeeld. De werkelijke macht ligt bij God in de hemel. En dat moet de koning de erkennen. De hele ceremonie loopt daar op uit. Het is hoorbaar voor al die bestuurder en machthebbers uit Babel: 'Geloofd zij de God van Sdrach, Mesach en Abed-Nego, Die Zijn Engel heeft gezonden en Zijn dienaren heeft verlost, die op Hem hebben vertrouwd, het bevel van de koning hebben weerstaan en hun lichaam hebben overgegeven, omdat zij geen enkele god wilden vereren of aanbidden dan hun God'. Het bevel van de koning *weerstaan*. De Statenvertaling vertaalt: het woord van de koning *veranderd*. Dat kan dus. Je kunt een woord veranderen door je houding. Woorden van mensen zijn maar woorden. Het eerste en laatste woord is aan de God van Israël. Van deze God zegt de koning dat niemand Hem lasteren mag. Dat wordt streng verboden. Wat Nebukadnezar niet zegt is dat men deze God moet aanbidden. Tot die erkenning van de ware God wil de koning blijkbaar niet komen. Het gebod dat we Hem zullen eren en aanbidden. Maar in ieder geval moet hij dit erkennen: 'er is geen andere god die zo verlossen kan'. Hij is onze Verlosser en dat is Hij alleen.

Veelzeggende woorden in het dal van Dura. De erkenning van de macht van God van de hemel. Het gouden beeld staat er roerloos bij. Een beeld is gemaakt door mensenhanden. Een beeld is een resultaat van menselijke fantasie. Daarom is er ook dat verbod in de tien geboden om een gesneden beeld te maken of enige gelijkenis. Wij kunnen God niet afbeelden. Hij gaat al onze voorstellingen te boven. 'Hij is in de hemel, u bent op de aarde'. Wij zijn mensen, klein en zondig. Wij hebben verlossing nodig. Wij kunnen onszelf niet verlossen uit de banden van de zonde. Zie dan op de Sterke God. Op de Heere Jezus Christus Die alleen verlossen kan. Hij ging voor ons door het vuur. Hananja, Misaël en Azarja zijn ongedeerd. Daar staan ze als een bewijs van de macht van de Allerhoogste. Op welke beelden letten wij vandaag? Gouden beelden zijn er ook vandaag, groot en klein. Beelden van menselijke overmoed. Het gouden beeld van de economie, van de oorlogsindustrie, de wapenlobby. Velen buigen voor de macht van het geld. Zijn wij sterk genoeg? Durven wij alleen te staan? Standvastig als het gaat over Gods Naam, over Gods heerschappij? De drie vrienden krijgen goede posities in het rijk. Ze

hebben op God vertrouwd en de koning maakte hen voorspoedig. Laten ook wij ons aan deze God toevertrouwen. God de Allerhoogste is om Jezus' wil onze God en Vader.

Amen

Lage Vuursche, 21 juli 2019